

ეკა ორაგველიძე

ალეგორიული თხრობის შუასაუკუნეობრივი მოდელი დავით გურამიშვილის „დავითიანის“ მიხედვით

ახალგაზრდა მეცნიერთა მეოთხე სერთაშორისო სიმპოზიუმი ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში / IV International Symposium of Young Scholars in the Humanities (ISYS); სიმპოზიუმის მოხსენებათა კრებული; შრომები; (გვ.78-87); ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი; უნივერსიტეტის გამომცემლობა; თბილისი; 28-30 ოქტომბერი, 2023 წ.

აბსტრაქტი

ნაშრომში „ალეგორიული თხრობის შუასაუკუნეობრივი მოდელი დავით გურამიშვილის „დავითიანის“ მიხედვით“ განხილულია ლიტერატურის უნივერსალურობის პრინციპები, რომელთა თანახმად, კონკრეტულ ნაწარმოებში ამოიცნობა ეპოქისთვის დამახასიათებელი ტენდენციები. გარკვეული ისტორიულ-ლიტერატურული კონტექსტის გათვალისწინებით მკითხველი შესაბამისად აღიქვამს ტექსტს. ამავდროულად, კონკრეტული ნაწარმოები, შესაძლებელია, წინამორბედი თუ თანამედროვე ლიტერატურული ნიმუშების ერთგვარ „ინვარიანტად“ ჩაითვალოს.

ნაშრომში გაანალიზებულია ძველი ქართული ლიტერატურის განვითარების თავისებურებები, აგრეთვე - დავით გურამიშვილის ადგილი და როლი შუასაუკუნეების მწერლობის ისტორიაში. საგანგებო ყურადღებაა გამახვილებული ადამიანის თვითშემეცნების საკითხზე, როგორც „დავითიანის“ ავტორის უმთავრეს მიზანზე.

ნაშრომი დაყოფილია თავებად. მოცემულია მსჯელობა იგავურ-ალეგორიული თხრობის შუასაუკუნეობრივი მოდელის შესახებ. პირველ თავში („ყრმათ შევავედრე ეს წიგნი“) ჩამოყალიბებულია მსჯელობა ავტორის, როგორც გამოცდილი მოხუცის, ნორჩი მკითხველებისადმი მიმართვის მოტივების შესახებ. პოეტის დამრიგებლური ტონი დიდაქტიკის უმთავრეს წინაპირობად მოიაზრება. გაანალიზებულია, ერთი მხრივ, ყრმობა, როგორც ასაკობრივი სიმცირე (დამოწმებულია ბიბლიური მაგალითები) და, მეორე მხრივ, ყრმობა, როგორც ადამიანის სულიერი გაჭაბუკების სიმბოლო. ამ თვალსაზრისით, ბიბლიური გაგებით, სულის განახლება უფალთან მიახლოების საშუალებაა. ყმაწვილების

მკითხველებად არჩევა პოეტისთვის ორმაგად მნიშვნელოვანია. იგი ცდილობს, სახელი მოიხვეჭოს მომავალ თაობებში; გარდა ამისა, ჭაბუკური, უმანკო გულით „დავითიანში“ იგავურად, შეფარვით გამოხატული ღვთის სახელის განჭვრეტაა შესაძლებელი. აგრეთვე, ბიბლიური მოწოდების კვალობაზე, პოეტს თავად სურს სულიერი გაჭაბუკება, რათა, უმანკო წმინდა გულითა და წრფელი სულით უგალობოს უფალს.

ნაშრომის მეორე თავში („იგავთ ხე“) საუბარია დავით გურამიშვილის იგავურ-ალეგორიული თხრობის პრინციპებზე. ვინაიდან პოეტი ყრმებს უძღვნის თავის წიგნს, შესაბამისად, აირჩია თხრობის მარტივი, იგავური ფორმა. მაგრამ, ამავდროულად, გარდა უბრალო ნარატივისა, ავტორი სათქმელს სძენს ალეგორიულ მნიშვნელობას. ნაშრომში განხილულია იგავური თხრობის ბიბლიური საფუძვლები. პოეტი ამ თვალსაზრისითაც ცდილობს, თავისი შემოქმედება სახარების (სახარების თანახმად, ქრისტე იგავებს უყვება მოწაფეებს და შემდეგ განუმარტავს მათ) სიბრძნეს აზიაროს.

საუბარია აგრეთვე ტექსტის წაკითხვისა და გაგების თავად პოეტის მიერ შეთავაზებული გზების შესახებ. იგი აფრთხილებს თავის ნორჩ მკითხველებს, რომ „დავითიანი“ არის „წმინდად სახმარი“ წიგნი და მასში გადმოცემული ამბები ალეგორიულად უნდა მოიაზრონ. იგავი წარმოდგენილია, როგორც სათქმელის განზოგადების საშუალება. საუბარია ტექსტის „ალეგორიული თარგმანების“ ტრადიციაზე ქართულ მწერლობაში. ამ თვალსაზრისით გაანალიზებულია ლექსი „ზუზოვკა“ და პოემა „მხიარული ზაფხული“. აღნიშნულ ნაწარმოებებში ქალი ალეგორიულად გამოხატავს ღვთაებას. დამოწმებულია შესაბამისი წყაროები და გავლებულია ლიტერატურული პარალელები.

საკუთრივ იგავი მოაზრებულია, როგორც ტექსტის ერთგვარი ექსპოზიცია. საგანგებოდ განხილულია უშუალოდ იგავებად დასათაურებული ლექსები და ნაჩვენებია მათი ნაწარმოების საერთო კომპოზიციურ ქარგასთან მიმართების პრინციპები. ცალკეული იგავი ლირიკული ნიმუშის ერთგვარი შესავალია და მიაწვდის კონკრეტული ტექსტის მთავარ სათქმელს. „უკვდავების წყაროს იგავი“ და „უკვდავების წყაროს იგავის ახსნა“ ალეგორიულად გამოხატავს იესო ქრისტეს განკაცებისა და მის მიერ სამყაროს ხსნის ღვთაებრივ ისტორიას. ეს იგავები, ფაქტობრივად, წინ უძღვის მთელ „დავითიანს“ და ნაწარმოების ერთგვარ ექსპოზიციურ ნაწილად მიიჩნევა. თვითშემცნების ღვთისაკენ მიმავალ

გზაზე შემდგარ დავით გურამიშვილს სინანულის ცრემლებით სურს „უკვდავების წყაროსთან“, ქრისტესთან, დაკავშირება.

ნაშრომში გაანალიზებულია იგავის ორმაგი შინაარსით წარმოდგენის ტრადიცია, ფაქტის სიმბოლურად აღქმის თუ რეალური გმირის ლიტერატურულ სუბიექტად გარდასახვის შემთხვევები.

Medieval Model of Allegorical Narration According to Davit Guramishvili's "Davitiani"

The thesis "Medieval Model of Allegorical Narration according to Davit Guramishvili's "Davitiani" discusses the principles of universality of literature, according to which the tendencies characteristic for the epoch are identified in a specific work. Given a certain historical-literary context, the reader perceives the text accordingly. At the same time, a particular work can be considered as a kind of invariant of previous or modern literary works.

The thesis analyzes the peculiarities of the development of old Georgian literature and the place and role of Davit Guramishvili in the history of medieval writing. Special attention is paid to the issue of human self-knowledge, as the main goal of the author of "Davitiani".

The first chapter ("implore the book to youth") discusses the author's, as an experienced old man's, motives of allocution to young readers. The poet's tone is considered to be the main prerequisite for didactics. On the one hand, adolescence is analyzed as an age fewness and, on the other hand, adolescence is shown as a symbol of human spiritual youth. Choosing young readers is doubly important for the poet. Poet seeks to make a name for itself in future generations; Besides, it is possible to discern the name of God expressed in the parable of the young, innocent heart in "Davitiani". Also, following the biblical call, the poet himself wants a spiritual youth to chant to the Lord with an innocent untainted heart and untainted spirit.

The second chapter of the thesis ("the Tree of fables") talks about the principles of David Guramishvili's parable-allegorical narration. At the same time, apart from the plain narrative, the author expresses an allegorical meaning. The thesis discusses the biblical foundations of the fables. In this sense, too, the poet seeks to share his creation with the wisdom of the gospel.

The thesis also discusses ways suggested by the poet himself to read and understand the text. He warns his young readers that “Davitiani” is a book of “pure to use” and that the stories told in it should be taken allegorically. The fables are presented as a generalizing means. It is about the tradition of “allegorical translation” of the text in Georgian literature. The poem “Zubovka” and the poem “Happy Summer” are analyzed from this point of view.

The fable itself is considered as a kind of exposition before the narration. The poems titled as fables are discussed separately and there are shown the principles of their work in relation to the general composition.

The “fable of the spring of immortality” and the “explanation of the fable of the spring of immortality” allegorically express the divine history of the passion of Jesus Christ and his redemption of the world. These fables, in fact, precedes the whole “Davitiani” and are considered as a kind of exposition part of the work.

The work analyzes the tradition of presenting a fable with a dual content, cases of symbolic perception of a fact or transformation of a real hero into a literary subject.

წმ. პავლე მოციქულის სწავლებით, ქრისტიანული სარწმუნოების მიმღები ადამიანი ახალშობილივით „სიტყვიერ რძეს“ უნდა დაეწაფოს. ამგვარი მდგომარეობა ნიშნავს გულის ქრისტესმიერ სიწრფელეს, სიჩვილეს: „...და მე, ძმანო, ვერ უძლე სიტყუად თქუენდა ვითარცა სულიერთა, არამედ ვითარცა ჯორციელთა, ვითარცა ჩჩვლთა ქრისტეს მიერ. სძე გასუ თქუენ და არა საჰმელი, რამეთუ არღა გეძლო, არამედ არცაღა აწ გიძლავს, რამეთუ წუთღა ჯორციელვე ხართ“ (კორინთ. I, 3, 1-3). მოციქული „სიჩვილეში“ სულიერ უმეცრებასაც მოიაზრებს: „ყოველი, რომელი მიიღებნ სძესა, უმეცარ არს სიტყუასა მას სიმართლისასა, რამეთუ ჩჩვლ არს. ხოლო სრულთაღ არს მტკიცე იგი საზრდელი, რომელთა წესითა მით გონებანი წურთილნი ჰქონედ განრჩევად კეთილისა და ბოროტისა“ (ებრაელთა, 5, 13-14). ნიშანდობლივია, რომ, სწორედ ამგვარი სწავლების კვალობაზე, დავით გურამიშვილი ყრმათათვის მიძღვნილ „დავითიანს“ „მაჰარს“ უწოდებს: „მოსახსენებლად ჩემდა ყრმათ უმზადე ტკბილი მაჰარი“ (გურამიშვილი, 1980:58). შესაბამისად, პოეტი იმედოვნებს, რომ მისი შემოქმედება მკითხველს

ღვთის გზაზე დააყენებს, რათა საბოლოოდ „ღვინო“ (სიმბოლურად - ქრისტეს სისხლი) მიიღოს. სიბრძნით განსწავლული გონება, როგორც წმ. პავლე მოციქული განმარტავს, „მტკიცე საზრდელს“ მიიხმევს. მომხსენებლების თუ სულიერი მემკვიდრეების გაჩენის მოსურნე დავით გურამიშვილმა სწორედ ყმაწვილები აირჩია მკითხველებად, მათ „თერმონი“, ტკბილი სასმელი, მიაართვა. პოეტმა ყრმათ მიუძღვნა თავისი „დავითიანი“, რომელსაც „იგავთ ხეს“ უწოდებს:

„ამისთვის მე არ შევსძემე, რაც დავრგევ იგავთ ხე ველად,

უფრო ადვილად აღვლიან ზედ ყრმანი დასარხველად.

სასმელად უძღვენ თერმონი, არ ცუდად დასანთხველად,

ყრმათ შევავედრე ეს წიგნი, არ შექმნან დასახველად“ (გურამიშვილი, 1980:58).

პოეტი ყმაწვილებს „სიტყვიერ სძეს“, „ტკბილ სასმელს“, „მაჟარს“ სთავაზობს. ეს იმას ნიშნავს, რომ იგავურ-ალეგორიული თხრობის პრინციპებს ეყრდნობა, რაც სათქმელის ორმაგობას განაპირობებს. აზროვნების ასეთი მოდელი უძველეს ხანაში ჩამოყალიბდა და, ბიბლიაზე დაყრდნობით, შუა საუკუნეებში განვითარდა. ამგვარი თხრობის შესახებ საუბრობს დავით წინასწარმეტყველი: „აღვადო იგავით პირი ჩემი, და ვიტყოდი იგავთა დასაბამისთა“ (ფს. 77,2). სიბრძნით გამშვენებული იგავების ავტორია ბიბლიური სოლომონი. ახალი აღთქმის გადმოცემით, განკაცებული მაცხოვარი თავის სიტყვას უქადაგებდა „იგავით ერსა მას და თვინიერ იგავისა არარას ეტყოდა“ (მათე, 13,34). აღსანიშნავია, რომ, უფლის სწავლების თანახმად, მოწაფეებს ღვთაებრივი სიბრძნის წვდომის უნარი მიეცათ, ხოლო გარეშეთ ეს ყველაფერი იგავური სახით მიეწოდებათ: „თქუენდა მოცემულ არს ცნობად საიდუმლოდ იგი სასუფეველისა ღმრთისად, ხოლო გარეშეთა მათ - ყოველივე იგავით სიტყუად“ (მარკ. 4, 11). მაგრამ ღვთაებრივი სიბრძნე თავდაპირველად თავისთავად მოციქულთათვისაც დაფარული იყო. ამიტომ იესო ქრისტე მათ იგავურად უქადაგებდა, შემდეგ კი განუმარტავდა: „და ესევითარითა იგავითა ეტყოდა მათ სიტყუასა, ვითარცა შემძლებელ იყვნეს იგინი სმენად. და თვნიერ იგავისა არარას ეტყოდა მათ; ხოლო თვსაგან მოწაფეთა გამოუთარგმანის იგი ყოველი“ (მარკ. 4, 33-34). წმ. გრიგოლ ნოსელის თქმით, იგავის გაგების აუცილებელი პრინციპი სათქმელის ალეგორიული მნიშვნელობის გააზრებაა: „ხოლო უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, სულიერი შჯულისმდებელი, რომელი მოსმარცუავს საბურველსა მას შჯულისასა და გამოაცხადებს სახესა მას იგავთასა, პირველად არა ერთსა ვისმე განჰყოფს ყოველთაგან

მისლვად წინაშე ღმრთისა, არამედ ყოველთავე სწორად მისცემს პატივსა მას“ (ნოსელი, 2006:28).

თხრობის სისადავის უპირატესობაზე ჯერ კიდევ ანტიკურ საბერძნეთში საუბრობდნენ. პლატონი, განიხილავს რა სოკრატეს სააზროვნო მოდელს, დასძენს, რომ მისი სიტყვა მუდმივად ორმაგად გაიგება. ერთი შეხედვით, „ურცხვი სატირის“ („ნადიმი“) სამოსში გახვეული ნათქვამი სასაცილოა. მაგრამ დაფიქრების შედეგად მსმენელი ხვდება, რომ ფილოსოფოსის სიტყვები „...ღრმა შინაგანი აზრით არიან სავსე, გარდა ამისა, თავიდან ბოლომდე ღვთაებრიობის ბეჭედი აზით და მთელ საუნჯეს შეიცავენ სათნოებისა; ერთის სიტყვით, იტყვენ თითქმის ყველაფერს, რისკენაც უნდა ისწრაფვოდეს ის, ვისაც სურს სიკეთეს ეზიაროს და მშვენიერებას“ (პლატონი, 2017:92).

ლიტერატურის თეორეტიკოსთა აზრით, ალეგორიული თხრობის გავრცელების მიზეზი ის გარემოებაა, რომ, როგორც ბელინსკი შენიშნავს, იგავში თავისთავად „პოეტიზირებულია ცხოვრების პროზა და ცხოვრების პრაქტიკული ყოველდღიური სიბრძნე“ (ლიტერატურის თეორია, 2010:277). ფორმისა და შინაარსის ურთიერთმიმართებაზე მსჯელობისას შილერი აღიარებდა, რომ ფორმა უფრო ზემოქმედებს სულზე და, ამდენად, მისი სიმარტივეც მისაღებია (ლიტერატურის თეორია, 2010:198). ჰეგელის შეხედულებით, კი ხელოვნება თავისთავად ასახავს რეალობას, ბუნებას, მაგრამ აღმატება მას, რადგან გონის, სულის ნაყოფია. შესაბამისად, ბუნების ასახვა მისთვის მისაღებია მხოლოდ იმ შემთხვევებში, თუ თავისთავად საგანი სიმბოლიზდება: „ხელოვნების მშვენიერი უფრო მაღალია, ვიდრე მშვენიერი ბუნებისა“, რადგან იგი ნაყოფია „გონისა“ და თავისუფლებისა“ (ლიტერატურის თეორია, 2010:277). შილერის შენიშვნით, პოეტის, ხელოვანის უმთავრესი გამოწვევაა „სინამდვილის ამაღლება იდეალამდე“ (ლიტერატურის თეორია, 2010:216). ალეგორიის არსიც სწორედ ეს არის, შეძლოს აბსტრაქციის „პერსონიფიცირება და ამით მისი სუბიექტის სახით ათვისება“ (ჰეგელი, 1973:459).

სათქმელის იგავურ-ალეგორიული გადმოცემის ტრადიცია ძველ ქართულ მწერლობაშიც საკმაოდ გავრცელებულია. ამის მაგალითია ცნობილი წიგნი „სიბრძნე ბალავარისა“, რომლის ქართული თარგმანიდან ბერძნულ ენაზე გადატანა წმ. ექვთიმე ათონელის მრავალმხრივი მოღვაწეობის ნიმუშია. ამ წიგნის მიმართ ქართველთა დიდი ინტერესი იგავურ-ალეგორიული თხრობის პოპულარულობაზე მიუთითებს. ნაწარმოები აერთიანებს ჰაგიოგრაფიულ და იგავურ ჟანრს. „იგი თავისებური გარდასახვაა ევანგელური

იგავებისა. ბალავარის იგავური სიბრძნე ევანგელური სიბრძნის დაფარულობაზე (ეზოთერიულობაზე) მიუთითებს“ (სირაძე, 1987:187).

პოეზიის ალეგორიულ გაგებაზე „ვეფხისტყაოსნის“ დასაწყისში მსჯელობს შოთა რუსთველი. იგი შაირობას სიბრძნის უპირველეს დარგად მოიხსენიებს, რომელიც „საღვთო, საღვთოდ გასაგონი“ (12) საქმეა, მაგრამ, პოეტის თქმით, „კვლა აქაცა ეამების, ვინცა ისმენს კაცი ვარგი“ (12). ალეგორიული თხრობის მიმდევარია ვახტანგ მეექვსე და მისი თეორიული-ლიტერატურული სკოლა. სამაგალითოდ კმარა ამ უკანასკნელის მიერ გამოცემული „ვეფხისტყაოსნის“ კომენტარები, რომელშიც ავტორი საუბრობს პოემის „ალეგორიული თარგმანების“ პრინციპებზე (სირაძე, 1980:126). მისი თქმით, ჭეშმარიტი პოეზია ორმაგ გაგებას უკავშირდება. მისი გააზრება შესაძლებელია როგორც საერო, ისე საღვთისმეტყველო თვალსაზრისით. ცნობილი ქართველი მეიგავე სულხან-საბა ორბელიანიც, როგორც ამავე ეპოქის მოღვაწე, ილია ჭავჭავაძის განმარტებით, ზღაპრით, სიცრუით სიბრძნის მქადაგებელია. დავით გურამიშვილიც თავის წინამორბედთა და თანამედროვეთა გზაზე დგას. მის შემოქმედებაში იგავურ-ალეგორიული თხრობის მოდელი ქართულ ლიტერატურულ სივრცეს უკავშირდება. შენიშნულია, რომ სამშობლოს მონატრებამ განაპირობა ნაწარმოების თემა, „მისი მხატვრული დამუშავების მეტაფორული სისტემა, რომელიც ძირითადად იგავურია, მის წიაღ ქრისტიანული მსოფლგანცდა ჭვივის“ (კიკნაძე, 2018:121).

ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში მართებულადაა შენიშნული, რომ დავით გურამიშვილის სააზროვნო მოდელი იგავურ-ალეგორიული თხრობაა, რაც განპირობებულია სწორედ ქრისტიანული კულტურის ნიადაგზე აღმოცენებული დასავლური ლიტერატურული ტრადიციებით. ხშირად ბიოგრაფიული ფაქტი განზოგადებულია, „წარმავალში დანახულია მარადიული, რაც, როგორც წესი, მისტიკურ-ალეგორიული ხერხითაა გადმოცემული“ (ცაიშვილი, 1986:45). აღსანიშნავია, რომ ამ პერიოდის მწერლობაში აშკარა იყო აღმოსავლური ლიტერატურის გავლენა და კვალიც. აღმოსავლურ პოეზიაში უხვია მეტაფორა, მაგრამ არ არის სათქმელის ალეგორიული გაგების ტრადიცია. იგავურ-ალეგორიული თხრობის მოდელი ქართულმა ლიტერატურამ ბიბლიიდან აიღო. აკად. კ. კეკელიძე შენიშნავდა, რომ რელიგიურ-მისტიკური მოტივი ჩანს როგორც ლირიკულ ნიმუშებში, ისე „დავითიანში“ ჩართულ პოემებში (კეკელიძე, 1981:652).

დავით გურამიშვილი თავის წიგნს მეტაფორულად „იგავთ ხეს“ უწოდებს და ამით გავრცელებული ლიტერატურული ტრადიციის მიმდევრობას აღიარებს. „დავითიანში“ ასახული საღვთო სიბრძნე ყრმათათვის არის შექმნილი. სათქმელის „ალეგორიული თარგმანების“ (სირაძე, 1980:126) პრინციპი, რომლის მიხედვით, ძველი აღთქმის ტექსტებში ახალი აღთქმის აზრების ამოკითხვა იყო შესაძლებელი, ნაცნობი იყო დავით გურამიშვილისთვისაც. „მთელი „დავითიანი“ განმსჭვალულია ბიბლიით. დ. გურამიშვილის მეორე პოეტური „მე“ დავით ფსალმუნთმეტყველია და მიუხედავად ამისა, ვფიქრობთ, „დავითიანში“ პირველად ჩანს ნიშნები ევროპული ტიპის „ცნობიერების ტრაგიზმისა“ თუ „განწირული ცნობიერებისა“. ამისი წინამძღვრები ტრადიციულ სინანულის მოტივშიც შეიძლება დავინახოთ და ბაროკანულ ცნობიერებაშიაც“ (სირაძე, 2000:99).

დავით გურამიშვილი, როგორც „ბიბლიის უდიდესი ინტერპრეტატორი“ (კალანდარიშვილი, 1981:19), წმინდა წერილის გავლენითვე, სათქმელის იგავურ-ალეგორიული გზით გადმოცემის მიზნით, „თითქოს ასრულებს ბიბლიის ფსიქოლოგიურ სიტუაციებს, მათ ყაიდაზე ქმნის ახალ პასაჟებს, რელიგიის ღრმა აზრს გრძნობად-რეალურ სტიქიაში ხსნის. ხორციელი ტანჯვის აქცენტი უფრო რელიგიურს ხდის რელიგიის ეთიკურ პლანს“ (კალანდარიშვილი, 1981:19). ამიტომაცაა მისი წიგნი „წმინდად სახმარი“, რომელიც კაცმა გულისხმიერობითა და რუდუნებით უნდა იკითხოვს.

პოეტი საგანგებოდ ახსენებს შოთა რუსთველს, რომელმაც, მისი აზრით, იგავურად გამოხატა თავისი სიბრძნე: „ოდესაც ბრძენმან რიტორმან შოთამ რგო იგავთ ხეო და“ (გურამიშვილი, 1980:58)... დავით გურამიშვილის თქმით, „ვეფხისტყაოსანი“ „ორგზითვე ნაყოფს მისცემდა, ვისგანაც მოირხეოდა“ (გურამიშვილი, 1980:58). ამავე მიზნით, თავის „დავითიანსაც“ ალეგორიული სახეებით ტვირთავს და მკითხველს მისი სარგებლიანობის შესახებ ამცნობს. „გურამიშვილი აზროვნების იმ მოდელს ავითარებს, რაც მისი აზრით, რუსთველმა შექმნა“ (ხინთიბიძე, 1993:55). „ვეფხისტყაოსანში“ შეინიშნება შუასაუკუნეებიდან რენესანსამდე გარდამავალი ეპოქისთვის დამახასიათებელი აზროვნება. „დავითიანის“ მსოფლმხედველობრივი პრობლემები კი XVII-XVIII საუკუნეების ქართული ქრისტიანული აზროვნების კვალდაკვალ ვლინდება (ხინთიბიძე, 1993:57).

დავით გურამიშვილი „მიუთითებს შოთა რუსთველის პოემის სიმბოლურ-ალეგორიულ და იგავურ არსს, რაც გამოხატულია გურამიშვილისეული ფრაზით: „ფესვ ღრმა-ჰყო“. ამგვარი ეპიზოდები, რომლებიც სიმბოლურად, იგავურად, ენიგმურად, ალეგორიულად არის

გასააზრებელი, მრავლადაა „ვეფხისტყაოსანში“ (სულავა, 2017). რუსთველური კონცეფციის ალეგორიული ინტერპრეტაციის საფუძვლები, როგორც აღინიშნა, ვახტანგ მეექვსის „ვეფხისტყაოსნის“ განმარტებებშია წარმოდგენილი. ეს გარემოება თავად დავით გურამიშვილისთვისაც კარგად უნდა ყოფილიყო ცნობილი. ამიტომ პოეტიც საგნებსა და მოვლენებს ორმაგი მნიშვნელობით ტვირთავს, რაც „სადღთო სიბრძნისათვის ხსნის ჩვენი სულის კარს, მშვენიერისა და კეთილისაკენ მიგვასწრაფებს“ (ფარულავა, 2005:103). აქვე აღსანიშნავია, რომ დავით გურამიშვილის შემოქმედებაში ალეგორიამ უფრო ფართო ასახვა ჰპოვა, შეიძლება ითქვას, პოეტმა ალეგორიული სახეების მთელი გალერეა შექმნა და ამით, ფაქტობრივად, დააგვირგვინა წინამორბედი და თანამედროვე მწერლების ნაღვაწი: „გურამიშვილმა უფრო გააფართოვა წინამორბედთა მიერ შემუშავებული სიმბოლო-ალეგორიზმის მხატვრულ კონცეფციათა რკალი და შექმნა რთული და ღრმა პოეტური სამყარო, რომლის მხატვრულ საფანელს წარმოადგენს სიმბოლური და ალეგორიული პლასტების მრავალფეროვანი გამმა“ (ამირხანაშვილი 1991:47).

იგავურ-ალეგორიული თხრობის პრინციპის გააზრების თვალსაზრისით, საინტერესოა აგრეთვე პოეტის დამოკიდებულება ფოლკლორული თემატიკისადმი. „გურამიშვილის პოეზიაში ძლიერ ნაკადააა შეჭრილი ქართული ხალხური ლექსი. შეიძლება დაბეჯითებით ითქვას, რომ გურამიშვილის ლექსის ძირითად სტილურ ნიშანს სწორედ ეს ნაკადი ქმნის“ (ცაიშვილი, 1974:214). მკვლევარი ს. ცაიშვილი შენიშნავს, რომ ხალხურმა პოეზიამ განაპირობა „დავითიანის „ფორმის უბრალოება“ (ცაიშვილი, 1974:222), შინაარსობრივად კი ქართული ჰიმნოგრაფიის სააზროვნო მოდელის სიღრმეებს აღწევს. საინტერესოა თავისთავად ისიც, რომ ფოლკლორული მოტივების სიჭარბე გარკვეულ მწერლურ მიზანსაც ემსახურება. აკად. კ. კეკელიძის შენიშვნით (კეკელიძე, 1957:168), ეს განპირობებული იყო ცოდვით დამძიმებულ ერში ქრისტიანული მორალის ქადაგების სურვილით. წარმართულის ნანგრევებზე აარსებდნენ ქრისტიანულს, რომ ძველი ახლით ჩაენაცვლებინათ და წარმართული ადამიანთა ცნობიერებიდან აღმოეფხვრათ. ამავე პრინციპით იქმნებოდა ქრისტიანული საგალობლები და ლოცვები. მაგალითად, წმ. ეფრემ ასური (Vს.) წარმართულ კილოზე თხზავდა თავის ჰიმნებს. მკვლევრის თქმით, მსგავს მეთოდს იყენებს გურამიშვილიც. პოეტის აზრით, „არანანისას“ „ალილუია“ სჯობს; „ქალთამზეს“ – „მზეთამზე“ და ა. შ. ავტორი ცალკეულ ლექსთა სათაურებში მიუთითებს ზეპირსიტყვიერების ნიმუშს, რომლის „ხმაზეც“ მისი პოეზია „იმღერება“. ორსახოვნების მაგალითია „ეეო, მეო, ქალთა-მზეოს“ ხმაზე შეწყობილი

ლირიკული ნიმუში. ლექსში დაპირისპირებულია „ქალთა მზისა“ და „მზეთა-მზის“ მხატვრული სახეები. ქალთა მზე ამქვეყნიურობის გამომხატველია. აღნიშნული ლექსი მისტიკური შინაარსისაა. ხალხურ სატრფიალო მოტივებზე დაყრდნობილი პოეტური ნიმუში დავით გურამიშვილმა საღვთო სიყვარულის ჰიმნად აქცია. პოეტი მზეთა-მზისადმი ტრფიალს იწონებს აგრეთვე ლექსში „თხოვნა გამლექსავისაგან“: „შენს ქალთა-მზეს ბევრითა სჯობს ჩემი მზეთა-მზეო“ (გურამიშვილი, 1980:120). ავტორმა თავისი „ეეო, მეო“ უფლის სადიდებელ „წმინდა არსად“ დასახა. საუფლო ლოცვის ხმაზე გაწყობილ „იამბიკოში“ წერს: „წმინდა არსი მიგალობე, შენი ეო-მეო“ (გურამიშვილი, 1980:117). დავით გურამიშვილი უძველეს მითოსურ სახეებს და, ზოგადად, ცალკეულ ხალხურ თემატიკასთან დაკავშირებულ კონცეფციას „ქრისტიანულ სამოსელში“ (ნატროშვილი, 1980:100) ახვევს. მაგალითად, მისი მზისადმი მიძღვნილი „ჰიმნები, ერთის მხრივ, ესქატოლოგიურია, ხოლო მეორეს მხრივ - უაღრესად ადამიანური“ (ნატროშვილი, 1980:109). „დავითიანის“ ალეგორიული გაგების აუცილებლობას ეს ფაქტორიც განაპირობებს.

გარდა ქრისტიანული ტრადიციის მიმდევრობისა, ხალხური სიტყვიერების მოტივების გამოყენებით პოეტი ერთგვარ საზეიმო განწყობასაც ქმნის, რაც ზოგიერთი რელიგიური დღესასწაულის აღნიშვნისას აუცილებელ გარემოებად მიიჩნევა. ამგვარი „კარნავალურობის თემა“ (ლაღანიძე, 2002:91) შეინიშნება პოემა „მხიარულ ზაფხულშიც“. მღვდლის კურთხევისას უცებ გმირი იცინის, რაც დიდ უხერხულობას იწვევს. სიცილი, ღვთისმსახურებისას გამოვლენილი „სალოსური ქცევა ან უფრო ზუსტად, ანტიქცევა“ (ლაღანიძე, 2002:91), ღმერთის ჩვენთან მყოფობითაა (რაზეც დაფუძნებულია მოწოდება: „გიხაროდენ“) გამოწვეული. პოეტი ღვთის მიერ შეწყალებული ადამიანის მდგომარეობას სწორედ სიცილს, მხიარულებას უკავშირებს და „დავითიანის“ შესავალში მკითხველს ამგვარად ლოცავს: „გარდაგიქციოსთ სიცილად, რასაც რომ ღმერთს შესტირითა“ (გურამიშვილი, 1980:59). ხალხური სიტყვიერების მოტივებზე დაფუძნებული ელეგიები სწორედ ორპლანიანია: პიროვნული ხასიათის და რეგილიგიური (უჯმაჯურიძე, 2005:98). დავით გურამიშვილის მიერ ფოლკლორული თემატიკის რელიგიურთან დაკავშირებაც, შესაძლოა, არაერთი მოსაზრებით აიხსნას. ამგვარი მოტივები ლირიკულ ნიმუშებს გარკვეულ თეატრალურობასაც სძენს, რაც ბაროკოს ხელოვნებისთვის დამახასიათებელი ტენდენცია იყო.

ზოგადად, იგავური აზროვნებით დავით გურამიშვილი ერთგვარად თავის მხატვრულ სამყაროს, თავის სააზროვნო მოდელს ამკვიდრებს. სათქმელის ალეგორიულად გადმოცემით

ავტორის „არა მარტო შემოქმედების ხასიათის, არამედ მისი, როგორც პოეტის აზროვნების სტილსაც განსაზღვრავს“ (ამირხანაშვილი, 2005:159). ხშირ შემთხვევაში „დავითიანში“ იგავი გარკვეული სიუჟეტის ერთგვარ ექსპოზიციადაც მოიაზრება. მაგალითად, ე.წ. „ქართლის ჭირში“ თანამემამულეთა მდგომარეობის ასახვამდე პოეტი მკითხველს ამა თუ იმ იგავს მოუთხრობს და შემდეგ ქვეყანაში შექმნილ ვითარებაზე საუბრობს. ძმათა შორის გამძვინვარებული ომის ჩვენებამდე მოჩუბარი მამლების იგავს გადმოსცემს. გადაგვარებული ერის მანკიერებებს უკუღმართად ხვნა-ფარცხვის მაგალითით ამხელს და დასძენს: „უკუღმართად ხვნა და ფარცხვამ ეს ნაყოფი გამოიღო: მოგვითხარა ქართლ-კახეთი, ძირ-ფესვიან ამოიღო!“ (გურამიშვილი, 1980:88). თითქოს იგავით მკითხველს მთავარი სათქმელისთვის ერთგვარად ამზადებს. მაგალითად, ლექსში „კახის ბატონის მოციქულების დაჭერა ქართველის ბატონისაგან“ ქართველთა გაუტანლობის, შუღლის საჩვენებლად პოეტი ჯერ ხიდჩატეხილი და ხავსმოჭიდებული კაცის იგავს ყვება.

ზოგჯერ დავით გურამიშვილი თავის ლექსებს „იგავებად“ ასათაურებს და იქვე ხსნის მათ სიმბოლურ მნიშვნელობებს. მაგალითად, „დავითიანში“ მოცემულია „უკვდავების წყაროს იგავი“, რომელშიც საუბარია ქრისტეს განკაცებასა და ღვაწლზე. „უკვდავების წყაროს იგავის ახსნაში“ კი პოეტი მსჯელობს მაცხოვრის მიერ ადამიანის ხსნის, უფლისადმი მადლიერების და კაცისა და ღმერთის ურთიერთობის შესახებ. ეს „იგავები“ წინ უძღვის „დავითიანის“ ძირითად ტექსტებს. შეიძლება ითქვას, რომ „უკვდავების წყაროს იგავი“ და მისი „ახსნა“, ე. ი. ქრისტე და მისი ქება-დიდება, არის დავით გურამიშვილის პოეტური გარჯის უმთავრესი მიზეზიც და მიზანიც.

დავით გურამიშვილი უფლის სადიდებლად იგავური პრინციპით ხსნის ისეთი ღრმა შინაარსის სათქმელს, როგორიცაა, მაგალითად, წმიდა სამების სახელდება და, ამის შესაბამისად, თავის „დავითიანს“ „წმინდად სახმარ“ წიგნად მოიხსენიებს:

„სახით იგავად სათქმელად მამა მზეთა-მზედ ითქოსა,
ძე ღვთისა მხოლოდ-შობილი მზე სიმართლისა იქოსა;
მისთვის საწუთროს მნათობმან მზემ თინათინი ირქოსა.

ეს წიგნი წმინდად სახმარი არავინ გამიჩირქოსა“ (გურამიშვილი, 1980:122).

იგავი წმინდა სამებაზე მზეს უკავშირდება. მნათობთან შედარებით პოეტი ცდილობს, ყოვლადწმიდა სამების სახელი გამოთქვას. ამგვარი სააზროვნო მოდელი დამახასიათებელია ქრისტიანული ლიტერატურისთვის. სათქმელის იგავურად გადმოცემაც დავით

გურამიშვილის მიერ ქრისტეს ღვთაებრივ-ადამიანური ბუნების პოეტურად წარმოჩენის მცდელობაა. იგი გოდებს ჯვარცმული მაცხოვრის გამო და ასე მიმართავს მას: „ორსავ გზას წრფელს წინ უდებდი: ხორციელს და სულიერსო“ (გურამიშვილი, 1980:80). ქრისტე-ღმერთი არის ძე ღვთისა და ძე კაცისა, „მამისაგან შობილი უწინარეს ყოველთა საუკუნეთა“ და ქალწულისაგან შობილი ახალი წელთაღრიცხვის პირველ საუკუნეში. დავით გურამიშვილი სათქმელის ორმაგობას, ალეგორიულად გამოხატვას სწორედ ქრისტეს ღვთაებრივ-ადამიანურ ბუნებას უკავშირებს: „ამად ამ წიგნსა სახელად უწოდე „დავითიანი“, ... ზედ გულზედ ვიბი იგი ხე კაციანი და ღვთიანი“ (გურამიშვილი, 1980:302).

მთელი კრებული ორმაგი შინაარსითაა განმსჭვალული. რეალური ამბები განზოგადებულია, „წარმავალში დანახულია მარადიული“ (ცაიშვილი, 1986:45), ესეც იგავურ-ალეგორიული თხრობის შედეგია. როგორც პროფ. რ. სირაძე შენიშნავს, „დავითიანში“ ორსახოვანია არა მხოლოდ აღმქმელი „მე“, არამედ ასახული სინამდვილეც“ (სირაძე, 1980:143). რეალობა მნიშვნელობს იმდენად, რამდენადაც მას აქვს სიმბოლური გაგება. „იქ, სადაც ფაქტის რეალური და სიმბოლური შინაარსი გადაიკვეთება, სადაც ორი ცხოვრებისეული ფაქტი ან ორი ცხოვრება გადაკვეთს ერთმანეთს, იზადება მეტაფორა, როგორც „დავითიანის“ საფუძველი და არსი“ (ლაღანიძე, 2002:69).

„დავითიანში“ ხშირად ძნელია, ზღვარი გაავლო ნამდვილსა და პოეტურ წარმოსახვას შორის. მეტიც, მკითხველისთვის მეტწილად სწორედ მხატვრული სინამდვილეა მთავარი. ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ ზოგიერთი ეპიზოდის სათაურში აღწერილია რეალური ფაქტი, ხოლო უშუალოდ ლექსში მოცემულია ამბის აღქმა და შეფასება. თხრობითი ხასიათის სათაურების ქვეშ სულის აღსარებების წარმოდგენის ტრადიცია სათავეს ფსალმუნებიდან იღებს, რადგან ბიბლიაში გადმოცემულ „დროჟამეულ ამბებს“ ძირითადად „იგავური მნიშვნელობა აქვს“ (სირაძე, 1992:181).

დავით გურამიშვილიც ასახავს ნამდვილსა და გამონაგონს, რეალურსა და სიმბოლურს. „დავითიანში“ ერთდროულად იკითხება ზოგადად ქრისტიანი კაცის ბიოგრაფიაც და კონკრეტული დავით გურამიშვილის ავტობიოგრაფიაც (ჯიქია, 2005:210). დავით გურამიშვილთან რეალური გმირი ლიტერატურულ სუბიექტად გარდაიქმნება. ჩვეულებრივი ამბავი სულის შემძვრელ საღვთო გამოცხადებად წარმოჩნდება. ეს ორმაგობა, ერთი მხრივ, მოვლენების მიმართ ავტორის პროვიდენციალური დამოკიდებულებით აიხსნება, მეორე მხრივ, სათქმელისადმი დისტანციურობით არის განპირობებული. მაგალითად, შეპყრობა ან

ტყვეობიდან თავის დახსნა პოეტს უფლის სასჯელად ან წყალობად ესახება, რადგან წარსულის მისტიკურად გააზრება მხოლოდ მისი გახსენებით შეიძლება. ჭაობში ცხენით ჩაფლობას გაიაზრებს, როგორც ცოდვის ღიაში ჩავარდნას. ამას მხოლოდ მოგონებით და არა გადმოცემული ამბის სიცხადით აცნობიერებს, ამასთანავე, განგების, ღვთის ნების გამოვლინებადაც მიიჩნევს. ლექებთან ტყვეობისას ორმოში ჩაგდებული პოეტი „წარუვალი ნათლის“ ქება-დიდების სურვილითაა განმსჭვალული. ალეგორიულად, ლირიკული გმირისთვის ორმოში ყოფნა ცოდვის ტყვეობაში მოქცევას, სამშობლოდან გადახვეწა კი სასუფეველის დაკარგვას ნიშნავს.

მსგავსი კონცეფცია უფრო ადრე შოთა რუსთველის შემოქმედებაში შეინიშნება. აღსანიშნავია, რომ „ვეფხისტყაოსნის“ მიხედვით, ავთანდილის მიერ ასმათისთვის ნაამბობი „ჭაში ჩავარდნილი კაცის იგავი“, ერთი მხრივ, ტარიელის გამოქვაბულში ყოფნის, მეორე მხრივ, ავთანდილის მომავალი ფათერაკიანი თავგადასავლების წინაუწყებაა. „ორივე პერსონაჟი ჭაში ჩავარდნილი კაცისა და ზემოდან მისი ამომყვანის ჰიპოდოგმა-პარადოგმით წარმოგვიდგება, ამასთან, ეს ჰიპოდოგმა-პარადოგმა ორმხრივია, რადგან ჯერ ტარიელმა უნდა გაუწიოს დახმარება ავთანდილს, უამბოს ძნელად მოსათხრობი თავისი ამბავი, და შემდეგ ავთანდილმა - ტარიელს“ (სულავა, 2017). „დავითიანის“ ავტორისთვის სათქმელის ორმაგობის კვალობაზე კეთილისა და ბოროტის ერთანეთისაგან გარჩევა უფრო ადვილია: „გამოვარჩიე მე იფქლი, შენ შეხვეტე ბზეო“. კეთილის შეთვისებითა და ბოროტისაგან განრიდებით საცნაურდება ჭეშმარიტებასთან მისასვლელი გზები და პოეტსაც უადვილდება, დამოდვროს მკითხველი: „ორი გივის სატრფიალო, ორივ გასინჯეო“ (გურამიშვილი, 1980:166).

„დავითიანში“ ჩვეულებრივი, ქალვაჟური სიყვარულის გამოხატვაც ხშირად იგავურ-ალეგორიულია. ქალისადმი ტრფიალების საღვთო მიჯნურობის ალეგორიად მიჩნევის ტრადიცია ბიბლიური „ქებათა ქებიდან“ მომდინარეობს და დავით გურამიშვილის პოეტურ გარემოცვაში ფართოდაა გავრცელებული. რუსთველის აზრით, ადამიანები თავიანთი წმინდა სიყვარულით „პირველ მიჯნურობას“ (საღვთო მიჯნურობას) „ჰბადვენ, თუ ოდეს არ სიძვენ, შორით ზნდებიან“ (21). ეს გრძნობა სამყაროს მარადიულობის საფუძველია დანტე ალიგიერის „ღვთაებრივი კომედიის“ მიხედვით. სატრფოს სახე საინტერესოდ ტრანსფორმირდება აგრეთვე ჯონ დონის მეტაფიზიკურ პოეზიაში. ამავე ხერხს მიმართავს ვახტანგ მეექვსე. შინაარსის ასეთი გაღრმავების ბრწყინვალე მაგალითია დავით გურამიშვილის „დავითიანში“. ლექს „ზუბოვკაში“ გზად შემხვედრი ლამაზი ქალი ღვთაების განსახიერებაა. ეს გარემოება

განაპირობებს ნაწარმოების „რელიგიურ ალეგორიას“ (კეკელიძე, 1986:143). ეს იგივეა, რაც „საღვთო მიჯნურობა“. „მწერალი მუხლს იყრის მომხიბლავი ქალის წარმტაცი სილამაზის წინაშე, აგვიწერს მის მშვენიერებას და თავის უსაზღვრო ტრფიალებას მისდამი. ნამდვილად ასეთ შემთხვევაში რეალურ ქალთან, კონკრეტულ პიროვნებასთან კი არა გვაქვს თურმე საქმე, არამედ ღვთაებასთან, ქრისტესთან და მის „წმინდანებთან“ (კეკელიძე, 1986:143). „შემუსვრილი ძვალი“, „ნათლის სვეტი“, მის მიერ ღირიკული გმირის დასჯა, დაცემულის წამოსაყენებლად გაწვდილი ხელი, „სიტყვა სახარელი“, მისი მეორედ მოსვლის მოლოდინი... - ყველა ეს გარემოება მეტყველებს იმაზე, რომ ლამაზი ქალი მაცხოვრის ალეგორიული სახეა.

სიყვარულის გვირგვინად დავით გურამიშვილი ქორწინებას მიიჩნევს. ეს იდეაც იგავურ-ალეგორიული თხრობის პრინციპებზეა დამყარებული. „დავითიანის“ ფინალურ ნაწილში მოცემული პოემა „მხიარული ზაფხული“ ქალვაჟური ურთიერთობის ჯვრისწერით დაგვირგვინებას ქადაგებს, აგრეთვე პოემა საღვთო ქორწინების ჰიმნად მოიაზრება. ამ კონტექსტით საყურადღებოა სახე-სიმბოლოთა (ზაფხული, მხიარული, ქაცვი, მოხუცი, ყრმა, გზის წარმმართველი კაცი, პური, თასი, ჭედილი, ნავი, ალაპი, ქორწილი...) ალეგორიული მნიშვნელობები. მათი გააზრება, უდავოდ, ბიბლიაზე დაყრდნობითაა აუცილებელი. რაც შეეხება პოემის სათაურს („მხიარული ზაფხული“), იგი კაცის ღმერთთან შერიგების სიხარულსა და სულიერ განახლებას გულისხმობს; საინტერესოა აგრეთვე ნაწარმოების პირობითი სახელდებაც („ქაცვია მწყემსი“). პოემის მიხედვით, ქაცვი, ეკალი საკრალურ მნიშვნელობას იძენს და საღვთო ნების აღსრულების სიმბოლოდ იქცევა. ხოლო ბიჭი თვითშემეცნების მოსურნე ჭაბუკის განსახიერებაა. პოემის მთავარი იდეალი - ქალვაჟური ლტოლვის ქორწინებით დაგვირგვინება - შესაძლებელია, აღვიქვათ, როგორც ცოდვებისგან განწმენდილი ადამიანის სიყვარულის გზით ღვთის საუფლოში დაბრუნების ალეგორია.

ქრისტიანულ კულტურაში განსწავლული მკითხველი ადვილად ჩასწვდება დავით გურამიშვილის ალეგორიული სახე-სიმბოლოების არსს. პოეტი წერს ადამზე, რომელსაც სულიერი ხედვა გააჩნდა, ესმოდა უფლის სიტყვა, სამოთხის ბაღში ყოველდღე მასპინძლობდა თავად შემოქმედს და პირისპირ უჭკრეტდა მას. მაგრამ, ცოდვის ჩადენით, ადამს დაეხშო სულიერი თვალი და იმ დღიდან კაცთა მოდგმა ცხოვრებას სიბნელეში განაგრძობდა. შემდეგ კი „ახალმან დღემან განწმინდა“ (გურამიშვილი, 1980:189) და ერთმანეთისგან გამოარჩია იფქლი და ბზე. ქრისტემ განკაცებით, ჯვარცმითა და აღდგომით კაცობრიობა ცოდვის ტყვეობისგან გამოიხსნა. ადამიანს დაუბრუნდა სულიერი ხედვის საღვთო ნიჭი. „ყურითაც

კარგსა გვასმენდა, თვალითაც კარგს გვაჩვენებდა“ (გურამიშვილი, 1980:189), - წერს პოეტი. ყოველი კაცი ადამის კვალზე დგას და სულიერად დაბრმავებულია. მხოლოდ ქრისტესმიერი რწმენით შეიძლება დაკარგული საუფლო გზის კვლავ მიგნება და მასზე სვლა. დავით გურამიშვილის ლოცვა, აეხილოს სულიერი თვალი და შეუდგეს მაცხოვრებელ გზას, ზოგადადადამიანური საწუხარისაგან თავის დახსნის მცდელობაა:

„თავს დამცემია აწ ბადე,
შენ გეაჯები: ამხადე,
ბრმას აღმიხილე თვალები,
მაცნობე გზა და კვალები!“ (გურამიშვილი, 1980:177).

ადამის შვილი, პირველმამის მსგავსად, ცოდვის ტყვეობაშია და ვერ ხედავს ღვთის სახეს. ავტორის ლოცვის მიზანია სწორედ სულიერი თვალის ახელა და ღვთის ჭკრეტის პატივის მინიჭება: „თვალითა დამფარე ბადე, საჭკრეტლად შემექენ ძნელად“ (გურამიშვილი, 1980:115).

სულიერი სიბრმავის დაძლევის მოსურნე პოეტი ღვთის წინაშე თავის სათხოვარს ბიბლიური ალუზიებითაც გამოხატავს: „ცვარით გამკურნე, ვერ ჩავხე ბითეზდას საბანელადა“ (გურამიშვილი, 1980:111). სახარების თანახმად (იოანე, 5,1-15), ბითეზდა აუზია, რომელშიც, ანგელოზის კურთხევით, ბრმები იკურნებოდნენ. დავით გურამიშვილის „სიბრმავე“ სწორედ სულიერი თვალსაზრისით ღვთის ვერმჭკრეტელი კაცის მდგომარეობაა, ამიტომაც „დავითიანს“ იგავურად წერს, რომ მაცხოვრის მადლით თვალახელილმა მკითხველმაც მასში „წმინდად სახმარი“ წიგნის ამოცნობა შეძლოს. სწორედ ესაა ლირიკული სუბიექტის მიზანი, ობიექტი (მკითხველი) თანამოაზრედ გაიხადოს და შემოქმედებით აქტში ჩართოს, სუბიექტად აქციოს (ქენეტი, 2010). „დავითიანის“ ავტორს მიაჩნია, რომ „წმინდად სახმარი“ წიგნის გასაგებად სულიერი თვალის ახელაა საჭირო. პოეტი „საბურველს ხდის“ თავის იდუმალ სათქმელს და მკითხველს მოუწოდებს:

„აჰხადეო ბადეო, თვალთა მიეც, ანდეო,
სცან ამ ლექსთა იგავი, თარგმნე, თუ გიყვარდეო!
ქრთილის პურის ქერქშია შიგ თათუხი ჩავდეო;
ქერქი გაფრცვენ, განაგდე, შიგნით გულს-კი სჭამდეო“ (გურამიშვილი, 1980:116).

ხორბალი კურთხეული ნაყოფია. მისგან გამომცხვარი პური ქრისტეს სიმბოლოა. იგი არის „პური ჩვენი არსობისა“, მარადიული სიცოცხლის მომნიჭებელი. პური „ხორცია“

ქრისტესი, რომელსაც ადამიანი წმიდა ზიარებით იხმევს და ღმერთთან საუკუნო ერთობას იმკვიდრებს: „და მოიღო პური, ჰმადლობდა და განტეხა და მისცა მათ და თქუა: ესე არს ხორცი ჩემი თქუენთვის მიცემული“ (ლუკა, 22,19). პოეტის მთავარი სათქმელიც ხომ ღვთის სიტყვის იგავურად გამოთქმაა. თავის შემოქმედებას „პურს“ - ქრისტეს სახელს უწოდებს, რადგან, როგორც ითქვა, თავად ქრისტეა მისი პოეტური გარჯის პირველმიზეზი. დავით გურამიშვილი „დავითიანით“ ხიდს დებს უფალსა და მკითხველს შორის, რათა ამ უკანასკნელმა შეძლოს „სიცოცხლის პურის“ გემოსხილვა: „მე ეს ხიდი სავლელად დიად სწორეთ გავდეო“ (გურამიშვილი, 1980:116), - აცხადებს იგი.

ამგვარად, ბიბლიური ცოდნით გაჯერებულ „დავითიანში“, ქრისტიანული მსოფლმხედველობის კვალობაზე, სათქმელი იგავურ-ალეგორიული მეთოდითაა გადმოცემული. ამ თვალსაზრისით, პოეტი ეფუძნება XVIII საუკუნის საქართველოში გავრცელებულ ლიტერატურულ ტრადიციას. პოეტი სათქმელს რეალური და სიმბოლური გაგებით წარმოაჩენს და მკითხველს მისი წაკითხვის ხერხს სთავაზობს. დავით გურამიშვილის აზრით, „დავითიანის“ გასაგებად მხოლოდ გარეგანის გააზრება არ კმარა, უმთავრესი ქვეტექსტშია საძიებელი. ღვთის სიტყვის გამოთქმის სურვილით გულანთებული დავით გურამიშვილი, თავისი პოეტური წიაღსვლების წყალობით, უნიკალურ სახე-სიმბოლოებს ქმნის და ამით თავის ნაწარმოებს თვითშემეცნების არაჩვეულებრივ წიგნად აქცევს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ამირხანაშვილი ი. „დავით გურამიშვილის პოეტური წარმოსახვის თავისებურებანი“ (სიმბოლო და ალეგორია); სადისერტაციო შრომა ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხის მოსაპოვებლად; საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია, შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი; თბილისი; 1991 წელი; 138 გვ.
2. ამირხანაშვილი ივანე, „ვარ ხომალდით ზღვას შერთული“; „დავით გურამიშვილი - 300“; სამეცნიერო შრომების კრებული; გამომცემლობა „ზეკარი“; თბილისი, 2005 წელი; 258 გვ.
3. ახალი აღთქმა; წმ. გიორგი მთაწმინდელის რედაქციით კრიტიკულად დადგენილი ტექსტის მესამე სრული გამოცემა; საქართველოს საპატრიარქოს გამომცემლობა; თბილისი; 2003 წელი; 228 გვ.

4. გრიგოლ ნოსელი, „სწავლად ლოცვისად და თარგმანებად „მამაო ჩვენოისად“; საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია, კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტი; თბილისი; 2006 წელი; 79 გვ.
5. გურამიშვილი დ. „დავითიანი“; თხზულებათა სრული კრებული; რედ. ს. ცაიშვილი; გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“; თბილისი, 1980 წელი; 444 გვ.
6. კალანდარიშვილი გ. სტატია „ბიბლიის ლიტერატურული ადაპტაცია ქართველ რომანტიკოსთა პოეზიაში“, „მაცნე“, ენისა და ლიტერატურის სერია N1, 1981 წელი; 196 გვ.
7. კეკელიძე კ. „ალეგორია დავით გურამიშვილის შემოქმედებაში“; ეტიუდები; XIV; თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა; თბილისი; 1986 წელი; 254 [2] გვ.
8. კეკელიძე კ. „დავით გურამიშვილი“; „ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორია“; ტ. II; გამომცემლობა მეცნიერება; თბილისი, 1981 წელი; 752გვ.
9. კეკელიძე კ. „ზოგიერთი საკითხი დავით გურამიშვილის ცხოვრებისა და შემოქმედების ისტორიიდან“; „ეტიუდები ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან“; ტ. IV; სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა; თბილისი, 1957 წელი; 381[3]გვ.
10. კიკნაძე ზ. „გურამიშვილი“; „საზრისები“ (ფიქრები ქართულ ლიტერატურაზე); რედ. გ. მურღულია; გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“ თბილისი; 2018 წელი; 488 გვ.
11. ლიტერატურის თეორია; ქრესტომათია I, ლიტერატურის ინსტიტუტის გამომცემლობა; თბილისი; 2010 წელი; 345 გვ.
12. ნატროშვილი გ. „დავით გურამიშვილი“ (ცხოვრება და შემოქმედება); გამომცემლობა „მერანი“; თბილისი; 1980 წელი; 154 [4] გვ.
13. პლატონი, „ნადიმი“; გამომცემლობა „Capre diem“; თბილისი; 2017 წელი; 112 გვ.
14. ჟენეტი ჟ. „ლიტერატურის უტოპია“; მთ. მალხაზ ხარბედია; „ლიტერატურა - ცხელი შოკოლადი“; 2010 წელი; <http://arilimag.ge>
15. რუსთაველი შოთა; „ვეფხისტყაოსანი“; გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“; თბილისი, 1966 წელი; 328 გვ.
16. სირაძე რ. „ბიბლიური საფუძვლები ქართული კულტურისა“ (ყოფიერების სახეობრივი კონცეფციის საფუძვლები); „ქართული კულტურის საფუძვლები“; თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა; თბილისი; 2000 წელი; 350 გვ.

17. სირაძე რ. „დავით გურამიშვილის მეორე პოეტური „მე“; „წერილები“; გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“; თბილისი; 1980 წელი; 204, [4] გვ.
18. სირაძე რ. „დავითიანი“ და ბიბლია“; „ქრისტიანული კულტურა და ქართული მწერლობა“; I; თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა; თბილისი; 1992 წელი; 229, [3] გვ.
19. სირაძე რ. „წმინდა ნინო და დედა-უფალი“; „ქართული აგიოგრაფია“; ნაკადული, თბილისი; 1987 წელი; პირველი გამოცემა; 187[5] გვ.
20. სულავა ნ. „ჭაში ჩავარდნილი კაცის იგავი „ვეფხისტყაოსანში“ და მისი მხატვრული ფუნქცია“; „სპეკალი“; ქართველოლოგია; N11; 2017 წელი; <http://www.spekali.tsu>.
21. უჯმაჯურიძე მ. „ელეგიური ნაკადი დ. გურამიშვილის ლირიკაში“; „დავით გურამიშვილი - 300“; სამეცნიერო შრომების კრებული; გამომცემლობა „ზეკარი“; თბილისი, 2005 წელი; 258 გვ.
22. ფარულავა. გრ. „დავით გურამიშვილის მსოფლშეგრძნებისათვის“; „დავით გურამიშვილი - 300“; სამეცნიერო შრომების კრებული; გამომცემლობა „ზეკარი“; თბილისი, 2005 წელი; 258 გვ.
23. ფსალმუნნი; „მცხეთური ხელნაწერი“; გამომცემლობა „მეცნიერება“; თბილისი; 1983 წელი; 328 გვ.
24. ღაღანიძე მ. „სინამდვილე და წარმოსახვა დავით გურამიშვილის „მხიარულ ზაფხულში“; „ლომისი“, თბილისი; 2002 წელი; 199გვ.
25. ცაიშვილი ს. „დავით გურამიშვილი“; გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“ თბილისი; 1986 წელი; 109 [3] გვ.
26. ცაიშვილი ს. „დავით გურამიშვილი“; „შოთა რუსთაველი - დავით გურამიშვილი“; „ნარკვევები ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან“; „მეცნიერება“ თბილისი; 1974 წელი; 348, [4] გვ.
27. ხინთიბიძე ე. „შუასაუკუნეობრივი და რენესანსული „ვეფხისტყაოსანში“; თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა; თბილისი, 1993 წელი; 323 გვ.
28. ჯიქია ა. „და გამოირჩია მან დავით“; „დავით გურამიშვილი - 300“; სამეცნიერო შრომების კრებული; გამომცემლობა „ზეკარი“; თბილისი, 2005 წელი; 258 გვ.
29. ჰეგელი, „ესთეტიკა“; ტ. I; „ხელოვნება“; თბილისი; 1973 წელი; 500 გვ.